

RASRAM

Begreppet rasram

En rasram används för att beskriva en lantras. Den är inte fastställd en gång för alla, utan en dokumentation av den variation som, utan känd eller uppenbar inkorsning av annan ras, hittills har kunnat dokumenteras. Den beskriver hur djuren kan se ut, inte hur de ska se ut.

Bakgrund

Svensk bondkatt är namnet på vår inhemska lantraskatt. Begreppet bondkatt ska inte förväxlas med begreppet huskatt.

Bondkatten är ett nyttodjur vars främsta uppgift alltid har varit att hålla magasin, bodar, stallar och stugor fria från möss och råttor. Kattskinn användes på sina håll som pälsfoder eller mot reumatism. Köttet äts inte.

Bondkatten har sina genetiska rötter i de första katter som kom till vad vi i dag kallar Sverige för nästan exakt 2000 år sedan. Redan under tidig medeltid var katten så vanlig att den betraktades som "var mans egendom". En del hankatter rörde sig mellan olika trakter, vilket gynnade det naturliga urvalet och höll tillbaka den lokala inavelsökningen. Enstaka katter har under tidens gång kommit hit från andra länder. Tillkomna katter smälte in i en lantrasprocess där positiva gener gick vidare och negativa slogs ut. Under den långa tid som lantrasprocessen pågått har bondkatterna formats och anpassats till de krav som allmogen (90-95 % av befolkningen) ställde på dem och till den miljö de levde i.

Beskrivning

I äldre litteratur* från tidigt 1700-tal till mitten av 1800-talet framträder en tydlig bild av gamla tiders bondkatt och dess variation före raskatternas tid. Färger och teckningar som finns dokumenterade är grå, svart, röd och vit. Utöver sköldpaddsfärgade förekommer randigt (tigré/spotted) samt marmorerad teckning (tabby). Många katter var vitbrokiga eller hade vita tecken. De allra flesta var korthåriga och betecknades allmänna. Två avvikelser betecknades sällsynta respektive tämligen sällsynta. Den första kallades "angora". Det rörde sig troligen om semi-långhåriga katter med en kraftigare krage och yvigare svans. Den andra kallades "kartäuser" och var askgrå (blå) med mjukare pälsstruktur. Även svanslösa katter eller katter med kort svans, stubbsvans, beskrivs. Dessa variationer är vad som hittills har dokumenterats.

Anlag för semilånghår, kartäuser och stubbsvans finns alltså hos bondkatten, men ska inte renavlas. Undvik därför att para djur med samma avvikelse. Pälsen ska vara funktionell. Den ska värma och skydda och katten ska själv klara av att hålla sig ren och tovfri. Svansen har betydelse för kattens kommunikations- och balansförmåga.

Hanen är vanligtvis större och kraftigare än honan. Viktspannet för en vuxen katt i lagom hull är relativt stort; hane 3-6 kg och hona 2-5 kg.

Bondkatten är, både exteriört och mentalt, en livskraftig och robust katt som är väl anpassad till miljön, klimatet och sin funktion som mus- och råttjägare. Dräktighet och födsel är normalt problemfria och bondkatten har förmåga att ta väl hand om och lära upp sina ungar.

Lantrasföreningen Bondkattens styrelse den 30/9 2020

Litteraturhänvisningar:

Olof Broman, Gyllisvallur, ca 1720

Carl von Linné, Västgötaresa, 1746

Magnus Orrelius, Historia Animalium, 1750

Sven Nilsson, Skandinavisk fauna, 1824

Alexis Noring, Handbok i Husdjursskötsel, 1842

August Holmgren, Handbok i Zoologi, 1867